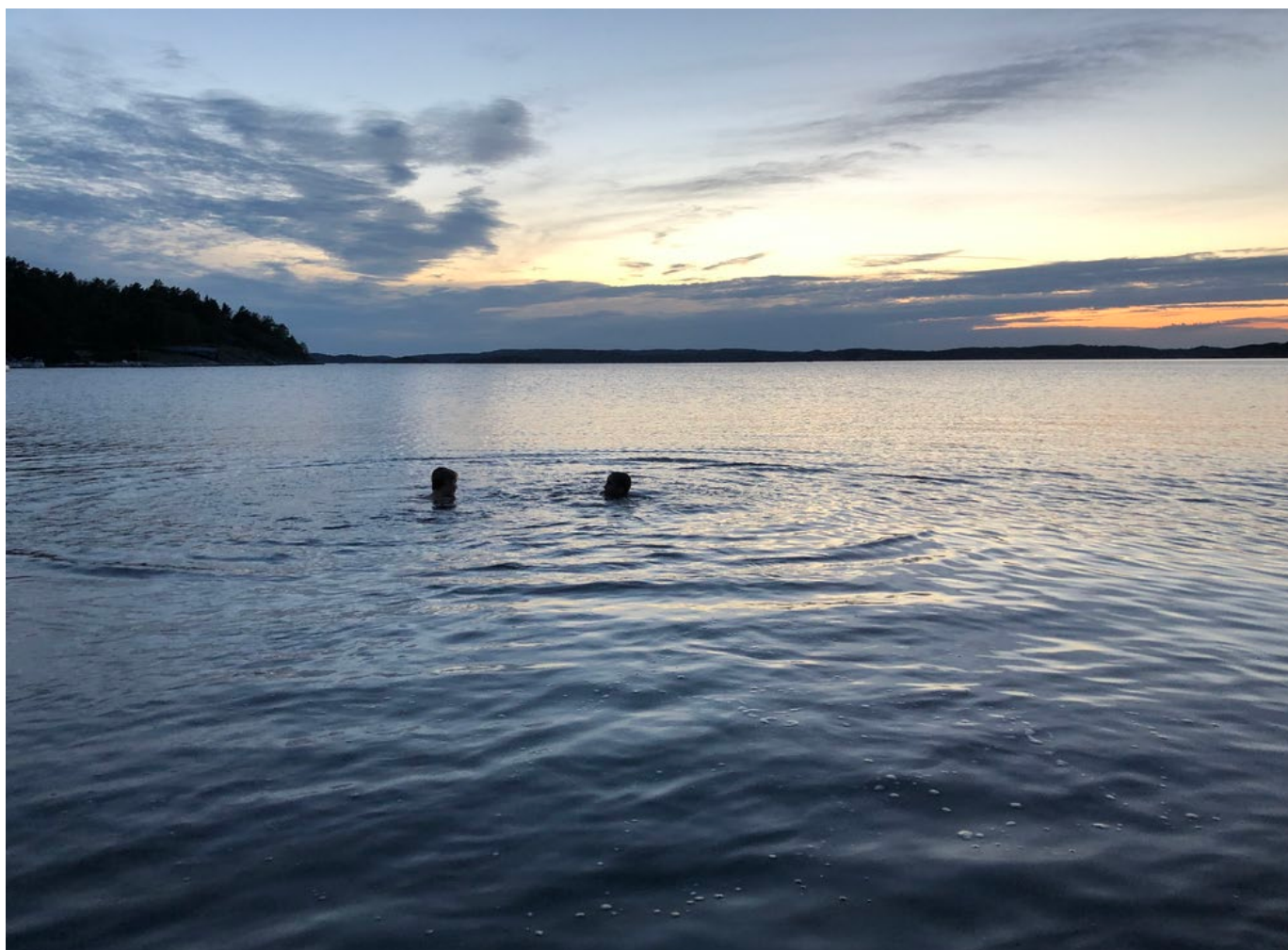




Sveriges badvattenkvalitet



Inför badsäsongen 2022



Rapport 2022:9

**Havs
och Vatten
myndigheten**

Sveriges badvattenkvalitet

Inför badsäsongen 2022

Den här rapporten har tagits fram av Havs- och vattenmyndigheten som ansvarar för rapportens innehåll och slutsatser.

© HAVS- OCH VATTENMYNDIGHETEN | Datum: 2022-06-07

ISBN 978-91-89329-38-6 | Omslagsfoto: Pernilla Johansson/Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten | Box 11 930 | 404 39 Göteborg | www.havochvatten.se

Förord

I denna årligt återkommande rapport ger Havs- och vattenmyndigheten en lägesbeskrivning av Sveriges EU-bad inför kommande badsäsong. Här beskrivs Sveriges kommuners arbete med badvattenkvalitet och vilka regler som styr arbetet. Rapporten riktar sig både till kommuner och till dig som badar.

Ytterligare information från kommunerna finns på Havs- och vattenmyndighetens webbplats. På [webbplatsen Badplatsen](#) finns alla Sveriges EU-bad presenterade. Här finns information om badplatsens vattenkvalitet, exempelvis om det förekommer alger eller föroreningar. Det finns även information om bad som inte är EU-bad, där vattenkvaliteten kontrolleras av kommunerna.

Antalet registrerade EU-bad fortsätter att öka vilket är positivt, från 445 inför badsäsongen 2021 till 457 inför årets badsäsong. Genom att följa kraven som gäller för EU-bad kan kommunen "kvalitetsstämpla" sina badplatser och arbeta för förbättringar där det behövs. Provtagningsfrekvensen av svenska badvatten har ökat mellan 2020 och 2021, vilket är positivt.

Svenska EU-bad som fått klassificeringen utmärkt kvalitet på badvattnet minskade något jämfört med förra året, från 363 till 356 inför årets badsäsong. Femton svenska EU-bad har fått klassificeringen "dålig" badvattenkvalitet. För de här baden behövs utredningar om källor till föroreningar och möjliga åtgärder.

Sedan 1 april 2022 klassas inte längre covid-19 som en allmänfarlig och samhällsfarlig sjukdom. Statusen såg annorlunda ut under badsäsongen 2021. Många svenskar semestrade i Sverige och webbplatsen *Badplatsen* hade 561 804 sidvisningar under juli 2021, vilket är det största antalet någonsin. Folkhälsomyndigheten gör fortsatt bedömningen att bad i sig inte utgör en betydande risk för smittspridning av covid-19. Kommunerna ska kontrollera badvattenkvaliteten på samma sätt som vanligt.

Med hopp om en fin sommar med många härliga badupplevelser.

Göteborg, 7 juni 2022, Johan Kling

Sammanfattning

Badvattenkvaliteten är viktig för många människor. Den påverkar planering av semester och fritidsaktiviteter. Arbetet enligt regelverken för EU-bad ger dig som badar goda möjligheter att välja ett bad med bra kvalitet.

Kommunerna ansvarar för att kontrollera och säkerställa att EU-baden har god badvattenkvalitet. De bedriver övervakning, gör bedömningar om algbloomingar eller avfall finns, informerar på webbplatsen *Badplatsen* och skyltar vid badplatserna. Det som analyseras i proverna är förekomsten av två typer av indikatorbakterier (*Escherichia coli* och *Intestinala enterokocker*). EU-badsymbolen fungerar som en kvalitetsstämpel på att badet kontrolleras enligt reglerna.

De allra flesta EU-baden i Sverige har en god vattenkvalitet. Inför badsäsongen 2022 klassificeras badvattenkvaliteten utifrån prover tagna under de senaste fyra badsäsongerna som *utmärkt*, *bra* eller *tillfredsställande* för 407 av Sveriges 457 EU-bad, vilket motsvarar 89 %. Totalt har 356 EU-bad fått klassificeringen *utmärkt* inför 2022 års badsäsong, jämfört med 363 inför 2021 års badsäsong.

Femton EU-bad har fått klassificeringen *dålig* badvattenkvalitet, en ökning med sju bad jämfört med förra året. Övriga EU-bad har inte kunnat klassificeras eftersom de är nya EU-bad (4 bad) eller otillräckligt provtagna (31 bad).

Den svenska klassificeringen som syns på webbplatsen *Badplatsen* är den som gäller för svenska bad. Även EU-kommissionen gör en klassificering av EU-baden i Sverige.

Denna rapport är i huvudsak skriven för att informera om klassificeringen av svenska EU-bad inför 2022. Vi beskriver också hur badplatserna sköts och kontrolleras. Den som vill veta mer om lagstiftningen, eller behöver specifika anvisningar för förvaltningsarbetet, kan läsa Havs- och vattenmyndighetens vägledning kring EU-bad. Vägledningen kan laddas ner [här](#).

Innehåll

1	Badvatten i Sverige	6
1.1	På webbplatsen Badplatsen finns information om just ditt bad	6
1.2	De svenska EU-baden	7
2	Klassificering av svenska EU-bad inför 2022	8
2.1	Så går klassificeringen av EU-bad till	9
2.2	Varför får ett bad dålig klassificering?	9
2.2.1	Provtagningsarbetet viktigt för klassificeringen	10
2.3	Utblick: Europeiska EU-bad	11
2.3.1	Den svenska klassificeringen gäller	11
3	Skötsel av EU-bad i Sverige	12
3.1	Två bakterier indikerar förorening av tarmbakterier	13
3.2	Hur ofta sker vattenprovtagning?	14
3.3	Varje EU-bad ska ha en badvattenprofil	15
4	Badvattendirektivet	16

1 Badvatten i Sverige

Sveriges badplatser är mycket varierande. På webbplatsen *Badplatsen* finns cirka 2 550 badplatser. Här finns långgrunda sandstränder, klippbad, sötvattenssjöar, och salta havsbad. 457 av dessa är EU-bad där det ställs krav på regelbunden övervakning av badvattenkvaliteten. Av 457 EU-bad är 257 havsbad och 200 insjöbad eller vattendrag.

Många av de övriga baden kontrolleras också regelbundet av kommunerna. Inför badsäsongen 2022 får 895 stycken övriga bad en klassificering. Detta innebär att kommunerna följer samma provtagningsregler för dessa bad som för EU-bad. Detta är frivilligt, men något som Havs- och vattenmyndigheten uppmuntrar till.

Badvattenkvaliteten är viktig för turistnäringen eftersom badplatser med rent och säkert vatten attraherar både nya och återkommande besökare. Det är också viktigt med tydlig information om badvattenkvaliteten och om eventuella kvalitetsproblem, så att de badande vet vilka förutsättningar som gäller. Genom att följa kraven som gäller för EU-bad kan kommunen ”kvalitetsstämpla” sina större badplatser och arbeta för förbättringar där det behövs.

1.1 På webbplatsen *Badplatsen* finns information om just ditt bad

Information om Sveriges alla EU-bad finns på Havs- och vattenmyndighetens webbplats *Badplatsen*, <https://www.havochvatten.se/badplatser-och-badvatten.html>. Via webbplatsen är det lätt att hitta badvatteninformation för det område du ska besöka.

Här hittar du uppgifter om badvattnets klassificering inför badsäsongen 2022 och för tidigare år, liksom aktuella resultat från kommunens kontroll av badvattnets kvalitet och badvattnets aktuella temperatur. Temperaturen visas dock enbart för havsbad. Så snart som möjligt och senast tio arbetsdagar efter provtagningen ska resultaten visas från aktuella provtagningar och den besiktning som samtidigt görs. Du kan även se tidigare års provresultat.

1.2 De svenska EU-baden

Den senaste badsäsongen (2021) rapporterade kommunerna in information om 457 EU-bad. Under 2021 togs i genomsnitt 5,4 prover per EU-bad, vilket är samma som för 2020.

För varje EU-bad finns:

- identifieringsuppgifter - namn, provplats (koordinater), beskrivning av badplatsen,
- kontaktuppgifter till kommunen,
- säsongsuppgifter - säsongens början och slut
- klassificering av badplatsen inför 2021
- samtliga fyra års provresultat för följande analyser av badvattenprover
 - förekomst av *E. coli*
 - förekomst av Intestinala enterokocker
- eventuell uppgift om algförekomst,
- väder och vattentemperatur vid provtagning.

Vad avgör om ett bad är ett EU-bad?

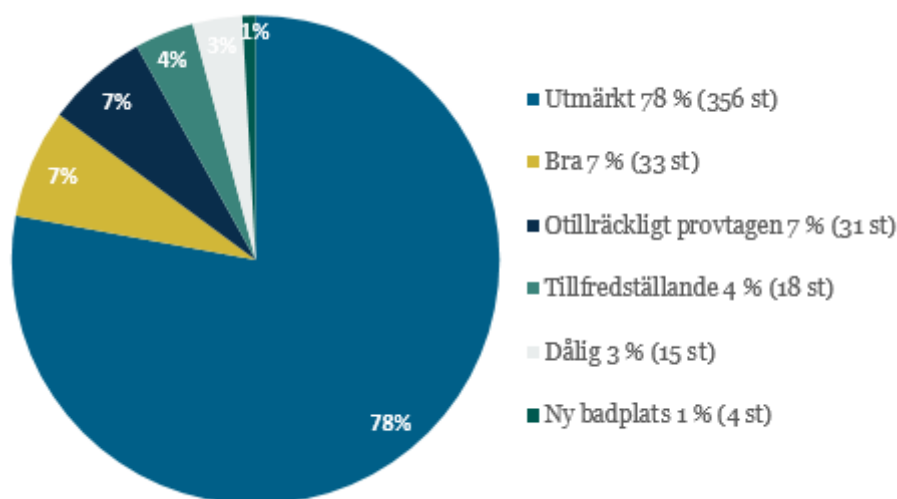
De bad där kommunen förväntar sig ett stort antal badande ska kommunen registrera som EU-bad. Med ett stort antal badande avses ungefär 200 personer i genomsnitt per dag under badsäsongen. Att anläggningar som lockar till bad erbjuds (bryggor, omklädningsrum m.m.) kan också vara ett skäl att registrera badet som EU-bad. De badplatser som har färre badande kallas för övriga bad. Det är frivilligt att registrera och kontrollera övriga bad på samma sätt som EU-bad.

2 Klassificering av svenska EU-bad inför 2022

Nedan beskrivs klassificeringen av Sveriges EU-bad inför badsäsongen 2022. Klassificeringen baseras på kommunernas rapportering av provtagningsresultat under badsäsongerna från 2018 till och med 2021.

Cirkeldiagrammet i figur 1 är en sammanställning av klassificeringarna för Sveriges EU-bad inför badsäsongen 2022. Diagrammet visar antal EU-bad för varje klass.

Inför 2022 så har 89 % (407 av 457) av alla svenska EU-bad minst tillfredsställande badvattenkvalitet, vilket är en minskning med 0,6 % jämfört med förra året. Andelen bad som har en utmärkt badvattenkvalitet är 78 % (356 bad) vilket också är en minskning jämfört med förra året.



Figur 1. Klassificeringar för Sveriges EU-bad inför badsäsongen 2022 (Källa: webbplatsen Badplatsen).

För 35 av EU-baden har klassificering inte varit möjlig. Detta gäller de som faller in under kategorin *Ny badplats* (4 bad) samt *Otillräckligt provtagen* (31 bad).

Inför badsäsongen 2021 så tillkom 12 nya EU-bad. För nio av dessa nya bad har en klassificering kunnat genomföras eftersom det fanns tillräckligt med provresultat föregående år. De EU-bad som i diagrammet heter "Ny badplats" har inte fyra på varandra följande år med provtagningar, och har därmed inte kunnat klassificeras.

Femton EU-bad har klassificerats med dålig badvattenkvalitet inför 2022 års badsäsong. Bad som klassificeras som dåliga behöver utredas med avseende på källor till föroreningar och möjliga åtgärder för att förbättra badvattenkvaliteten. Kommunen ska också informera allmänheten om badvattnets kvalitet. Läs mer om dålig badvattenkvalitet i stycke [3.4 Varför får ett bad dålig klassificering?](#)

2.1 Så går klassificeringen av EU-bad till

EU-baden är klassificerade till en av fyra kvalitetsklasser, baserat på analysdata från kommunerna de senaste fyra åren. Klasserna är: *utmärkt*, *bra*, *tillfredsställande* och *dålig*. Enligt Badvattenförordningen är det kommunen som ansvarar för klassificeringen av EU-bad. Havs- och vattenmyndigheten rapporterar en sammanställning av klassificeringsdata till EU i december varje år. Som en service till kommunerna föreslår Havs- och vattenmyndigheten en preliminär klassificering i samband med rapporteringen till EU. Den slutgiltiga klassificeringen görs tillgänglig för allmänheten i juni via webbplatsen *Badplatsen*, samtidigt som denna rapport publiceras.

Badvattnet klassificeras (med vissa undantag) utifrån en sammanvägning av de fyra föregående badsäsongernas prover. Klassificeringen är alltså en historisk bedömning av badvattenkvaliteten. Klassificeringen ger därmed också en indikation om hur badvattnets kvalitet kan se ut framåt. Alla bad där provtagningen följt kontrollplanen de fyra senaste åren får automatiskt en klassificering. I det fåtal fall där kontrollplanerna inte följts görs en manuell bedömning om en klassificering ändå går att genomföra. Det är inte möjligt att göra en klassificering om det under en eller flera säsonger tagits för få prov. Ett EU-bad som inte gått att klassificera markeras på webbplatsen *Badplatsen* som "otillräckligt provtagen" i fyra år framåt. Ett övrigt bad som inte gått att klassificera markeras istället med "ej klassificerad".

2.2 Varför får ett bad dålig klassificering?

Badets klassificering kan påverkas negativt av såväl enstaka som upprepade vattenprover med förhöjda halter av indikatorbakterier. Det går inte att med hjälp av provresultaten avgöra vilken källa föroreningen kommer från. Det finns till exempel hus som har egna avlopp som inte fungerar väl vilket leder till att förorenat vatten förs via vattendrag till badplatsen. Ett annat exempel är att kommunens avloppsledningar vid kraftiga regn kan bli överbelastade så att avloppsvatten når sjön eller havet utan att det har renats, så kallad bräddning.

I vissa fall mynnar dagvattenledningar ut direkt vid badplatsen. Dagvatten är vatten som tillfälligt rinner på marken, till exempel efter regn eller när snön smälter. Dagvatten innehåller ofta avföring från olika djur, och kan även nå badet via andra påverkade vattendrag som mynnar ut i eller nära badet. Även flockar med fåglar,

hundar eller badgästerna själva kan göra så att avföring hamnar i badvattnet på själva badplatsen.

För att förstå varför ett bad fått dålig badvattenkvalitet behövs mer kunskap om hur badplatsens omgivning kan påverka badvattnets kvalitet. Bad i stängda vikar är känsligare än bad i öppna vikar där vattnet oftare byts ut. Närhet till småbåtshamnar har tidigare ansetts vara en riskfaktor som dock förväntats minska då det sedan 1 april 2015 har varit förbjudet att tömma båttoaletter direkt i vattnet.¹

Om ett EU-bad klassificeras som *dåligt* ska kommunen vidta lämpliga åtgärder för att förhindra, minska eller undanröja orsakerna. Kommunen ska också informera om klassificeringen vid badplatsen och avråda från bad under hela säsongen, samt uppdatera badvattenprofilen på webbplatsen *Badplatsen*.

2.2.1 Provtagningsarbetet viktigt för klassificeringen

Vid enstaka förhöjda halter kan det röra sig om en kortvarig förorening. En kortvarig förorening bedöms upphöra inom tre dygn. Vilken påverkan sådana prov får på klassificeringen kan avgöras av kommunens provtagningsarbete:

- Om kommunen kan visa att det rör sig om en kortvarig förorening kan ett enstaka dåligt prov ofta strykas och behöver därmed inte påverka klassificeringen negativt.
- Fler prov än minimiantalet kan bidra till att förbättra klassificeringen. Ju fler prover som tas desto bättre bild får kommunen av badvattenkvaliteten. Fler prov än minimikravet minskar också risken att bli utan klassificering i det fall ett prov av någon anledning inte tas.

Tips vid möjlig kortvarig förorening

Det är bra om kommunen kan få snabb återkoppling från laboratoriet om ett prov bedöms som annat än tjänligt. Avtala gärna med labbet om att höra av sig per telefon eller e-post så snart det finns en indikation på att ett prov riskerar att inte bli tjänligt. Detta är viktigt för att kommunen ska hinna ta ett omprov och ett eventuellt ersättningsprov inom de tidsramar som gäller för kortvariga föroreningar, det vill säga inom 3 respektive 10 dagar.

¹ Kap. 1 och 11 Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:96) om åtgärder mot förorening från fartyg

2.3 Utblick: Europeiska EU-bad

EU-kommissionen gör med hjälp av Europeiska miljöbyrån (EEA), varje år en egen sammanställning och klassificering utifrån de data om EU-bad som rapporterats från varje EU-land. Kommissionen tar fram en separat rapport för Sverige samt en övergripande rapport om badvattenkvaliteten för alla medlemsländers EU-bad. Båda rapporterna kommer så snart de är tillgängliga att kunna läsas eller laddas ner via länk från [Havs- och vattenmyndighetens webbsida](#).

2.3.1 Den svenska klassificeringen gäller

Den svenska klassificeringen är den som gäller för svenska EU-bad. I vissa fall kan den skilja sig från den klassificering som återfinns i EU-kommissionens rapport. Liknande skillnader finns mellan EU:s och andra EU-länders klassificeringar.

3 Skötsel av EU-bad i Sverige

Bestämmelserna om EU-bad är till för att bevara, skydda och förbättra miljön och skydda människors hälsa. Det ska bland annat göras genom information om badvattnets kvalitet till dig som badar. Information om EU-bad ska finnas både nära badplatsen och på webbplatsen *Badplatsen*. Kommunen ansvarar för att informera allmänheten.

Du som badar kan också delta vid förvaltningen av badvattens kvalitet, genom att lämna förslag och ge synpunkter kring badvattens kvalitet till kommunen.

Alla EU-bad ska ha tydliga skyltar som visar vilken klassificering som badvattnet har. Det finns särskilda symboler som bara får användas vid EU-bad, se bilden till höger. I vissa fall visar proven på att badvattnet innehåller förhöjda halter av indikatorbakterier. Detta innebär ofta att badvattnet är utsatt för en kortvarig förorening. Vid kortvarig förorening så ska kommunen meddela och varna. Då ska kommunen skylta vid badet med information om föroreningen, samt om man avråder från bad. Kommunen ska även informera allmänheten om att mer information finns på webbplatsen *Badplatsen*.

Kommunerna ansvarar för kontroll och provtagning av EU-baden. Information som kommunerna samlar in under en badsäsong ska rapporteras in till webbplatsen *Badplatsen*. All relevant information om EU-bad ska finnas tillgänglig där.

Havs- och vattenmyndigheten ger ut föreskrifter om badvatten och vägleder även kommunerna i förvaltningen av EU-baden så att de sköts enligt reglerna.



3.1 Två bakterier indikerar förorening av tarmbakterier

Kommunerna tar regelbundet vattenprover vid EU-baden. Proverna skickas till laboratorier som gör analyser och baserat på resultaten bedömer vattenkvaliteten. Förutom att ta vattenprover bedöms också om det finns algbloomning eller avfall vid badplatsen.

När laboratorierna analyserar vattenproverna letar de efter två typer av bakterier; *E. coli* och Intestinala enterokocker. Båda är bakterier som finns i människors och varmblodiga djurs tarmar. Bakterierna indikerar att vattnet kan ha blivit påverkat med en förorening som innehåller avföring. Om det skett kan det även finnas andra typer av bakterier, virus eller parasiter som man kan bli sjuk av. Indikatorbakterierna är i sig normalt inte sjukdomsframkallande.

Vattenproverna används till att informera dig som badar om kvaliteten på EU-badens vatten. Det görs på två sätt.

1. **Vid klassificeringen.** Badvattnet klassificeras utifrån de fyra föregående badsäsongernas prover. Klassificeringen är alltså en historisk bedömning och ger en indikation på hur badvattnets kvalitet kan se ut framåt.
2. **För en nulägesbedömning.** Analysresultaten används för att bedöma den aktuella kvaliteten på badvattnet. Utifrån halten av indikatorbakterier bedöms om det finns hälsorisker för dig som badar.

Vid analys av halterna av indikatorbakterier i vattenproverna får varje prov bedömningen "tjänligt", "tjänligt med anmärkning" eller "otjänligt", se tabell 1.

- **Tjänligt vatten** betyder att halterna av bakterier är så låga att de inte indikerar en förorening av avföring som kan innebära en hälsorisk.
- **Tjänligt med anmärkning** betyder att halten bakterier i provet är något förhöjt, men kommunen behöver inte avråda från bad. Kommunen bör dock bevaka hur situationen utvecklas och se till att lämpliga kontroller och undersökningar görs om det behövs. Att bada i vattnet bedöms fortfarande inte utgöra någon hälsorisk.
- **Otjänligt vatten** betyder att någon eller båda bakterierna finns i höga halter i badvattnet, vilket är ett tecken på att det skett en förorening av avföring. Då finns också en större risk för förekomst av andra mikroorganismer i vattnet som man kan bli sjuk av. Kommunen bör avråda från bad genom skyltning och via webbplatsen *Badplatsen*. Kommunen bör, när de bedömer det relevant, följa upp varför bakteriehalten är förhöjd, och vid behov vidta åtgärder för att hantera föroreningskällan.

Tabell 1. En nulägesbedömning av vattenkvaliteten görs utifrån halten av indikatorbakterierna *E. coli* och Intestinala enterokocker i vattnet²

Parameter	Tjänligt (cfu/100 ml)	Tjänligt med anmärkning (cfu/100 ml)	Otjänligt (cfu/100 ml)
<i>E. coli</i>	≤100	>100-1000	>1000
Intestinala enterokocker	≤100	>100-300	>300

3.2 Hur ofta sker vattenprovtagning?

Vattenproverna ska tas vid följande tillfällen:

- Ett försäsongspröv, innan badsäsongen börjar.
- Minst ett prov per månad under badsäsongen.
- Minst tre eller fyra prover per säsong inklusive försäsongspröv. Minimiantalet prov beror på den officiella badsäsongens längd, se tabell 2.

Tabell 2. Antal prov i kolumnen är minsta antal prov som ska tas för respektive badplats i respektive län (HVMFS 2012:14)

Badsäsong	Antal prov	Län
21 juni-20 augusti	4	Blekinge (K), Skåne(M), Halland(N) och Västra Götaland (O)
21 juni-15 augusti	3	Stockholm (AB), Uppsala (C), Södermanland (D), Östergötland (E), Jönköping (F), Kronoberg (G), Kalmar (H), Gotland (I), Värmland (S), Örebro (T), Västmanland (U), Dalarna (W) och Gävleborg (X)
15 juli-15 augusti	3	Västernorrland (Y), Jämtland (Z), Västerbotten (AC) och Norrbotten (BD)

Inför varje badsäsong ska kommunen ta fram en kontrollplan till varje EU-bad. I den måste datumen för säsongens obligatoriska provtagningar anges.

Det är också tillåtet att ta fler prov än vad som krävs i kontrollplanen. Alla inrapporterade provsvar inom badsäsongen samt ett försäsongspröv används i klassificeringen. Ju fler prover som tas desto bättre bild får kommunen av badvattenkvaliteten och kan informera och reagera på förhöjda halter. Fler prov minskar också risken att bli utan klassificering i det fall ett prov ”missas” av någon anledning.

² I EU:s nuvarande badvattendirektiv finns ännu inte rikt- eller gränsvärden för bedömning av enskilda prov. Bedömning av enskilda prov görs därför enligt tidigare rådande badvattendirektiv (1976/160/EEG), som återges i Vägledning kring EU-bad (Havs- och vattenmyndigheten).

3.3 Varje EU-bad ska ha en badvattenprofil

En badvattenprofil ska tas fram för varje EU-bad och är en beskrivning av badplatsen med information om bland annat bedömning av potentiella föroreningskällor, risk för algblooming (utbredning av cyanobakterier eller alger/makroalger), och åtgärder som vidtagits. De möjliga föroreningskällor som kan påverka ett badvattens kvalitet ska anges på en karta. Badvattenprofilen rapporteras till webbplatsen *Badplatsen*. Profilen har också kontaktuppgifter till kommunen. Badvattenprofilen ska ses över regelbundet, och uppdateras vid behov.

4 Badvattendirektivet

Badvattendirektivet (2006/7/EG) syftar till att bevara, skydda och förbättra miljön och skydda människors hälsa. Detta görs genom att kommunen tar prov och kontrollerar badvatten för att kunna upptäcka eventuella mikrobiologiska föroreningar baserat på analys av indikatorbakterier och informera dig som badar om kvaliteten. Kommunen ska även vidta åtgärder för att förbättra kvaliteten där detta behövs.

Badvattendirektivet är infört i svensk lagstiftning genom badvattenförordningen (2008:218), samt genom Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HVMFS 2012:14) om badvatten.

Sveriges badvattenkvalitet

Inför badsäsongen 2022 – Havs- och vattenmyndigheten

I denna rapport ger Havs- och vattenmyndigheten en beskrivning av Sveriges EU-bad inför badsäsongen 2022. Avsikten är även att göra bestämmelserna kring EU-bad mer lättbegripliga.

Vi arbetar för levande hav och vatten

Havs- och vattenmyndigheten, HaV, är en statlig miljömyndighet. Vi arbetar för att lösa viktiga miljöproblem och skapa en hållbar förvaltning av hav, sjöar och vattendrag.

Vi tar ansvar för att hav och sötvatten nyttjas men inte överutnyttjas. Vi utgår från ekosystemens och människans behov nu och i framtiden. Detta gör vi genom att samla kunskap, planera och fatta beslut om insatser för en bättre miljö. För att nå framgång samverkar och förankrar vi vårt arbete med alla berörda, nationellt såväl som internationellt.

**Havs
och Vatten
myndigheten**